

การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดระบบบริการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการให้บริการวัคซีนพื้นฐานของเด็กอายุ 0-1 ปี กรณีศึกษาจังหวัดยะลา

อริสราวรรณ ชลายนนวิณว.บ.*

*มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่

จังหวัดชายแดนใต้มีอุบัติการณ์ของโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนหลายชนิดสูงที่สุดในประเทศ มีความครอบคลุมต่ำกว่าเป้าหมายมาก ปัญหาอุปสรรคของผู้รับวัคซีนได้แก่ หน่วยบริการสุขภาพอยู่ไกลบ้าน ความพึงพอใจต่อบริการภาครัฐต่ำปัญหาผู้ให้บริการสาธารณสุข ได้แก่ การขาดการส่งต่อข้อมูลผู้รับบริการวัคซีน การแก้ไขปัญหาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ดังนั้น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการให้บริการวัคซีน การจัดเก็บข้อมูล และระบบรายงานของสถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการให้บริการวัคซีนการวิจัยแบบ Health system research ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ ในพื้นที่จังหวัดยะลาใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ในสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้บริการวัคซีนพื้นฐานรวม 16 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จำนวน 24 คนรวบรวมข้อมูลด้วยโปรแกรม Ethnographวิเคราะห์ข้อมูลด้วยContent analysis ผลการศึกษาพบว่าสถานพยาบาลภาครัฐและเอกชนทุกแห่งมีวัคซีนพื้นฐานทุกชนิดให้บริการ ทั้งแบบเข็มเดี่ยวและเข็มรวมโดยมีแพทย์เป็นผู้ให้บริการในสถานบริการเอกชนและพยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ให้บริการในสถานพยาบาลภาครัฐมีขั้นตอนการให้บริการเหมือนกัน แต่สถานบริการเอกชนมีจุดบริการน้อยกว่าภาครัฐการบันทึก การจัดเก็บข้อมูลและการรายงานสถานพยาบาลภาครัฐมีการจัดทำแฟ้มประวัติคนไข้ ทะเบียนรับ-จ่ายวัคซีน และมีการบันทึกข้อมูลการให้บริการวัคซีนรายบุคคลโดยบันทึกผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทุกแห่ง และจัดทำทะเบียนติดตามการได้รับวัคซีนของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ สถานพยาบาลเอกชนมีการจัดทำประวัติคนไข้แบบ OPD Card บางแห่งไม่มีการจัดทำประวัติคนไข้ จากการตกลงทำสัญญาการร่วมระหว่างรัฐและเอกชนเพื่อจัดบริการวัคซีนพื้นฐานในเด็ก 0-1 ปีสถานพยาบาลเอกชนจะได้รับสนับสนุนวัคซีนพื้นฐานตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข จากโรงพยาบาลแม่ข่าย ประชาชนต้องจ่ายค่าบริการแบบ fee-for-service เป็นเงิน 100 บาท ต่อครั้งบริการ ภาคเอกชนจะได้ค่าตอบแทนการรายงานรายละเอียด 10 บาท เบิกจ่ายจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต กลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลแม่ข่ายมีหน้าที่รวบรวมรายงานและบันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์ตามมาตรฐานสำนักนโยบายและแผน กระทรวงสาธารณสุข ถ่ายทอดวิชาการมาตรฐานการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทราบ กลุ่มงานประกันสุขภาพทำการตั้งเบิกค่าตอบแทนในการรายงานไปยังสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต กลุ่มงานเภสัชกรรมชุมชนทำหน้าที่เป็นคลังวัคซีนและนำส่งวัคซีนให้สถานพยาบาลเอกชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีหน้าที่ควบคุมกำกับและติดตาม ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมทั้งภาครัฐและเอกชน ในคลินิกทุกประเภททั้งที่ขึ้นทะเบียนและไม่ขึ้นทะเบียนและศึกษาการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงวัคซีน ในด้านขั้นตอนการให้บริการวัคซีน ควรเก็บข้อมูลระยะเวลาในการให้บริการเฉลี่ยแต่ละจุดบริการ ควรเก็บข้อมูลไปข้างหน้าเพื่อความสะดวกและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาระบบลูกโซ่ความเย็นในภาคเอกชนในการจัดบริการวัคซีน